NR. 2 2015 89. ÅRGANG

Norsk Pelsdyrblad

Sammen skal vi klare det Side 8-9

Myndighetene driver forskjellsbehandling Side 4-5

Ordførere reagerer Side 6-7

Siste dag med produksjon i Trondheim Side 36

Innhold

3 Leder: Alle distriktsbøndene skal med
4-5 Forskjellsbehandling på mink og kylling
6-7 - Ansvarsfraskrivelse
7 Tre ordførere om oppropet
8-9 - Vi må stå sammen
9 Jobber med ny finansieringsmodell
10-12 Årets valpesesong
13 Utfordringer i pelsmarkedet
14-17 Glimt fra årsmøtet 2015
15 Lik pris i det enkelte fôrlag
18-20 WebSampo på gårdsbesøk
21 - Takk for innsatsen
22-23 Anbefalinger rundt gruppehold av mink
24-25 Pelslunsj samlet mange
25 - Vi må få vår egen ungdomsorganisasjon
26 Eiga historisk samling
29 Nytt fra fagråd rev
30-31 Anno 1965
32-33 Fra bekymringsmelding til varsel eller avvikling
34-35 Minneord: Jostein Vestre
36 Siste dag med produksjon i Trondheim

4-5

10-12

18-20

Forsidebildet:
Spørsmålene er mange om hva som skjer etter at frakttilskuddet blir fjernet. Trolig går det mot lik fôrpris i det enkelte fôrlag.

Norsk Pelsdyrblad – Et organ for Norges Pelsdyralslag

Besøksadresse Økern Torgvei 13, 0580 Oslo
Postadresse Postboks 175 Økern, 0509 Oslo
Telefon 47 80 72 00
Telefax 22 64 35 91
E-post post@norpels.no
Ansvarlig redaktør Arild Martinsen
Grafisk produksjon 07 Media – 07.no
ISSN 0369-5255

Norsk Pelsdyrblad har enerett på gjengivelse av artikler fra Dansk Pelsdyravl og Finsk Pälstidskrift. De nevnte tidsskrifter har samme enerett for artikler i Norsk Pelsdyrblad.

Medlemskontingent i Norges Pelsdyralslag
Kr 1.000 for hvert kalenderår, inkluderer abonnement på Norsk Pelsdyrblad. Direkte abonnement i Norge kr 300, Norden og utlandet kr 350.

Annonsepriser
1/1-side kr 7.000 | 1/2-side kr 5.000 | 1/4-side kr 3.000 | 1/8-side kr 2.000 | 1/16-side kr 1.500 | Tillegg for utfallende kr 500 | Løst bilag inntil 4 sider kr 14.000 | Rubrikkannonse: gratis | Mva. er inkludert i prisen. | Rabatt ved 3 eller flere innrykk i året. | Norsk Pelsdyrblad gjør sitt ytterste for at annonsene skal bli korrekte. Om det likevel forekommer feil i innholdet, så er vårt ansvar begrenset til maksimum annonsens kostnad.

Alle distriktsbøndene skal med

Angrepet på fraktutjevningsordningen ble mer brutalt og brått enn vi hadde regnet med. Selv om Fremskrittspartiets partiprogram la opp til en avvikling, heter det der også at avviklingen skulle være gradvis. Dessuten var det gode argumenter for å ikke røre virkemiddelordningene mens Pelsdyrutvalgets utredning om bærekraftig utvikling er til behandling. I den forbindelse skal jo nettopp virkemiddelbruken vurderes. Landbruksministeren hørte ikke på det øret, fjerning av fraktutjevningstilskuddet framsto som en symbolsak, og bondeorganisasjonene fikk en umulig oppgave med å prøve å finne en forhandlingsløsning. For pelsdyrnæringen var resultatet av årets jordbruksforhandlinger en stor skuffelse.

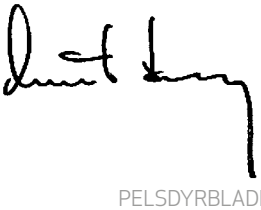
Dersom det hadde blitt brudd i jordbruksforhandlingene hadde oppgjøret havnet i Stortinget. Hva som hadde blitt utfallet der blir bare spekulasjoner. NPA var på høringen om jordbruksavtalen i Stortingets næringskomité 3. juni, der stortingsrepresentantene fikk klar beskjed om hvilke dramatiske konsekvenser omleggingen vil få for distriktsbønder. Dersom alle bønder skal betale reell fraktkostnad for fôret, vil enkelte som ligger langt fra fôrkjøkkenene få merkostnader på flere hundre tusen kroner. Det er å rive teppet vekk under bena på dem det gjelder, og vil kunne føre til økonomisk ruin. Jeg tror flere av stortingsrepresentantene fikk noe å tenke på da de fikk høre dette, men samtidig fremsto det som helt usannsynlig at Stortinget skulle overprøve en fremforhandlet jordbruksavtale.

I forbindelse med årsmøtet i Norges Pelsdyralslag innledet direktør i AgriAnalyse, Christian Anton Smedshaug, til debatt om fraktutjevning. Han pekte på at det ikke bare er pelsdyrnæringen som får virkemidler radert bort over natten. Selfangst er et annet eksempel, statsstøtten forsvant i fjor, og den siste selfangstskuta legger antagelig til kai i år. Jarlsbergost er et tredje eksempel. Man må kunne sette et stort spørsmålstegn ved en offentlig næringspolitikk som til de grader legger opp til plutselige og dramatiske endringer i rammebetingelser for norske tradisjonelle næringer.

Initiativet til å etablere interne utjevningsordninger innenfor hvert av de tre fôrkjøkkenområdene står det stor respekt av. Det er samvirke i praksis. Det er viktig at det etableres robuste ordninger som tåler påkjenninger som markedssvingninger eller strukturendringer i næringen. Når ikke staten greier å opprettholde forutsigbare rammebetingelser, så må næringen selv sørge for det. Vi ønsker fortsatt å ha pelsdyrnæring i alle distrikter, og målsettingen er fortsatt å øke pelsproduksjonen på grunnlag av en rikelig norsk råstofftilgang. I forbindelse med årsmøtet på Holmenkollen møttes tillitsvalgte i NPA og i de tre fôrkjøkkenene for å drøfte intern fraktutjevning, og det var en gledelig samstemthet med hensyn til å få til interne ordninger. Også leder i næringskomiteen Geir Pollestad, som innledet på årsmøtet, oppfordret næringen innstendig til å etablere fraktutjevningsordning.

Selv om kampen om frakttilskuddet ble tapt, er den viktigste kampen foran oss. Gjennom høringsrunden til Pelsdyrutvalgets rapport ble det manifestert en solid politisk og faglig støtte til næringen. Ordføreropprop og veterinæropprop til støtte for pelsdyrnæringen var tydelige beskjeder til politikerne. Dessverre er det enkelte antatt faglige stemmer som er negative, men heldigvis var Norges fremste fagmiljø på dyrevelferd, NMBU, godt representert i utvalget, og de gikk inn for bærekraftig utvikling. Vi har dessuten notert oss at professor Bjarne O. Braastad, etolog ved NMBU, i ettertid har gått ut i en avisartikkel og kritisert blant annet Veterinærforeningen for manglende kunnskap om dyrevelferd.

Vi skal etter sommeren igjen arrangere Åpen Pelsdyrgård, og vi skal mønstre alle gode krefter i kommunikasjon med allmenhet og politikere. I mellomtiden: en riktig god sommer til alle!

Forskjellsbehandling på mink og kylling fra myndighetenes side

Pelsbonde Embret Bolstad i Rendalen i Midt-Østerdalen driver med både kylling og mink. Han merker tydelig den store forskjellsbehandlingen de to næringene får fra myndighetenes side. Nå vurderer både han og flere andre pelsbønder å flytte minkproduksjonen til Øst-Europa.

-Det er klart det er en grov forskjellsbehandling i forhold til annen næringsstøtte, sier Bolstad.

Mens stor usikkerhet og stadig flere krav om investeringer har preget minkproduksjonen, er kyllingproduksjonen mer trygg på lang sikt. – Jeg trenger noen tydelige signaler, sier han.

Like nord for Rendalens lille sentrum, langt inne i skogen, ligger de to forholdsvis nye minkhallene. Bolstad er en av pelsbøndene som vil lide ekstra om fraktutjevningstilskuddet som nå skal avvikles, blir lagt til fôrkostnadene. Gården hans ligger i ytterkanten av fôrkjøkkenene på Hamar og på Oppdal, så uansett er det lang reisevei. Han har for tiden 3 300 avlstisper og trenger minst 850 tonn fôr i året fra Midt-Norsk Fôr på Oppdal.

-Med 45 øre i tapt frakttilskudd pr kilo blir det ca. 400 000 kroner i året for min del, sier han.

-Hva betyr det for deg og minkproduksjonen?

-I et dårlig år med lave skinnpriser er det mye minus. Men i et godt år, når det er greie priser slik som i år, da greier jeg meg, sier Bolstad.

Bolstad har nylig importert et større parti mink av den korthårete typen «Velvet» fra en oppdretter i Danmark, en rase som han har store forventninger til.

- Denne typen gir mye høyere pris og har den beste avstamning og kvalitet på pelsen, forklarer han der han viser oss rundt i den ene av hallene. I tillegg til pels leverer han 130-140 000 kyllinger i året. Bolstad driver også med poteter og korn og tjenester med gravemaskin. Han driver også med eiendom i Oslo og Lillehammer.

Men framtiden for minkproduksjonen hans er nå høyst usikker, og han har allerede begynt å regne på muligheten for å flytte minkproduksjonen til et av landene i Øst-Europa.

«Hvis det blir verre nå så vurderer jeg å flytte hele anlegget til et annet land.»

-Hvis det blir verre nå så vurderer jeg å flytte hele anlegget til et annet land. Det kan hende vi blir flere som slår oss sammen, sier han. Han nevner Litauen som et aktuelt land, der arbeidskraften og driften koster ca. 10 prosent av det den gjør i Norge. Men fôret koster det samme som her i landet.

Bolstad bygget minkhallene i 2006. Han startet sammen med en partner, men partneren trakk seg etter hvert ut, så nå driver Bolstad minkproduksjonen alene. Han bygget ut i 2012 og økte produksjonen med 50 prosent, i håp om at det skulle vare noen år.

-Vi har investert veldig store summer for å tilfredsstille kravene. Vi har blant annet bygget større bur, nå er det på to eller tre etasjer. Dyrene har aktivitetsobjekter og de har fått liggehylle øverst i buret, forteller Bolstad.

Men nå vil han avvente flere investeringer.

-Jeg hadde planer om å investere mer i 2014, men nå vil jeg se an, sier han.

Sammenliknet med kyllingproduksjon er det i utgangspunktet mer krevende å drive med mink. Selv om det også er et fraktutjevningstilskudd til kyllingfôr, er det mange forhold som gjør at utgiftene til kyllingproduksjonen blir lavere. Fôret er tørt, og dermed kan man lagre mer i lengre tid, og dermed også få kjørt mer kostnadseffektiv transport.

-Det er tørt som mjøl og sukker og kan oppbevares i siloen, så det er jo en stor forskjell, sier Bolstad.

Reglene for kyllinghold er også helt annerledes. Det er for eksempel ikke

Usikker framtid: Det er stor aktivitet og god appetitt hos minken til Embret Bolstad for tiden. Med 3 300 avlstisper og valper trenger han 850 tonn fôr i året.

de samme krav til areal og aktivitetsgjenstander som hos mink. Men en sammenlikning er likevel vanskelig, ettersom kylling er frittgående dyr.

Når det gjelder tilskuddet til kraftfôr til kylling, beregnes det ut i fra en modell som blant annet tar hensyn til hvor langt bonden bor fra kraftfôrfabrikken. Ifølge Ole Nikolai Skulberg i Norske Felleskjøp får bonden et tilskudd knyttet til volumet han kjøper, og alle i samme kommune får like mye pr kilo.

-De som ligger nærme store kraftfôrfabrikker får lite, mens de som ligger ute i distriktene får mer, forteller Skulberg.

Driften er i rute og pelsprisene er bra i år, men så lenge signalene er så utydelige, er det vanskelig å planlegge på lang sikt. Nå avventer Bolstad den politiske behandlingen i Stortinget og forventer å få beskjed om de fortsatt kan ha rimelige rammevilkår eller om det blir stopp.

-Vi må jo få en avklaring. For jeg håper det ikke er myndighetenes ønske at vi får en sakte død. Det er det verste som kan skje, sier han. ■

FAKTA:

Pelsdyroppdretterne får i år 17,8 millioner kroner i tilskudd til frakt av fôr. I jordbruksavtalen mellom Staten og Norges Bondelag den 15. mai i år, ble de enige om å avvikle dette tilskuddet.

Frakttilskuddet har vært et distriktstiltak som har hatt til hensikt å sikre spredt bosetning og næringsaktivitet i utkantene.

Pelsbonde Embret Bolstad er én av pelsbøndene som ligger i ytterkantene av både fôrkjøkkenet Pelsdyrfôr Hamar og Midt-Norsk Fôr på Oppdal. Om det tapte tilskuddet skal hentes direkte inn igjen hos oppdretterne basert på mengden de kjøper, vil det for hans del bli en merutgift pr år på 400 000 kroner.

Ansvarsfraskrivelse og en feil måte å gjøre det på!

Ordfører Norvald Illevold (Ap) i Rendalen reagerer sterkt på den manglende støtten pelsdyrnæringen får fra myndighetene. Han er én av de 108 ordførerne i landet som har skrevet under på Ordføreroppropet, som oppfordrer til å satse på en bærekraftig utvikling av pelsdyrnæringen.

Med den siste nyheten om avvikling av fraktutjevningstilskuddet, er næringen mer presset enn noen gang, mener Illevold. I langstrakte Rendalen kommune, som i areal er et av landets største kommuner, er det tre pelsdyrprodusenter. - Og de er ganske store, så dette dreier seg jo om mange arbeidsplasser, sier han. Totalt er det knyttet mange årsverk til disse tre gårdene, og dem vil de gjerne beholde.

-Det er ikke bare å få seg en ny jobb heller her oppe, sier han.

Medieoppmerksomheten mot pelsdyrhold har vært tøff, synes han. Og det at forhold på noen pelsdyrgårder ikke har vært som de skal være har ødelagt veldig mye for alle de andre som driver på en god måte.

-Jeg synes det blir håndtert feil. Det er klart, dyrevelferden, den skal være i orden. Men en trenger ikke å dømme alle på grunn av at én ikke følger reglene. Andre næringer får også oppslag om det er noe som er dårlig eller ikke er etter kravene, men en tar jo ikke hele næringen for det! sier Illevold oppgitt og sammenlikner med håndverkerbransjen;

-Om en snekker gjør noe han ikke bør gjøre, så går man ikke etter hele yrkesgruppen for det. Det er helt redelig å si ifra om noen ikke har drevet ordentlig, og at man nekter denne da å drive videre, men man tar ikke hele næringen! brummer han.

-Jeg mener det er lettvint å ta slike beslutninger som å forby pelsdyroppdrett. Vi som bor i Norge, og i distriktene, det er vi som har forutsetninger til å drive med denne produksjonen. Hvis bøndene bare flagger ut – hva har vi oppnådd da? Spør ordfører i Rendalen, Norvald Illevold.

I Rendalen kommune, som har både pelsdyravl og de fire store rovdyrartene ulv, gaupe, bjørn og jerv, er det ikke alltid like velkomment med pålegg og krav som kommer «sørfra». Også når det gjelder rovdyrpolitikken har mange følt seg overstyrt av myndigheter og politikere i hovedstaden. - Det er vi som bor her, og det er vi som kjenner forholdene, sier han.

Nå frykter ordføreren at myndighetene bommer fullstendig. Han peker på det faktum at mange i bransjen vurderer å flytte produksjonen utenlands, om situasjonen blir verre her hjemme.

-Nå synes jeg vi i Norge driver med en ansvarsfraskrivelse. I og med det er høy etterspørsel etter pels, vil de bare flytte produksjonen til andre land, som attpåtil har lavere krav til dyrevelferd enn det vi har, sier Illevold. Han ønsker fortsatt levelige kår for pelsdyrnæringen, stikk i strid med det hans parti,

Arbeiderpartiet, vil. De har jo gått inn for en styrt avvikling av næringen. Da Hedmark Ap hadde oppe til avstemming om pelsdyrnæringen skulle avvikles, tapte Illevold og de som ville ha fortsatt drift.

- Nå går jo du imot egne partifeller på dette punktet. Arbeiderpartiet har gjort et vedtak på at de ikke ønsker pelsdyravl i Norge?

- Jeg er klar over det. Men jeg er ikke den eneste. Jeg mener det er for lettvint å ta sånn beslutninger. Vi som bor i Norge, og i distriktene, det er vi som har forutsetninger på å drive med dette. Og om de så flagger ut – hva har vi oppnådd da? spør han.

Illevold reagerer også på at Regjeringen dropper frakttilskuddet.
- Kunne de ikke i det minste ha ventet til høringsrunden var avsluttet. Dette er en underlig måte å gjøre det på, sier han. Han etterlyser tydelige signaler fra myndighetene.

-Om pelsdyroppdretterne flagger ut, burde det være et tankekors for myndighetene. Da får man synliggjort at de tar vesentlig feil i denne saken, avslutter han. ■

ORDFØREROPPROPET:

108 ordførere rundt om i landet har gått sammen om et opprop til støtte for pelsdyrnæringen.

I oppropet heter det:
«Vi støtter en bærekraftig utvikling av pelsdyrnæringen. Landbruket er viktig for arbeidsplasser, verdiskaping og bosetting i våre kommuner, og pelsdyrnæringen er en del av distrikts-Norge. Så lenge pelsdyrnæringen følger forskriftene får ikke dette næringsgrunnlaget fjernes.»

TRE ORDFØRERE OM OPPROPET

Tre ordførere fra Rogaland, Troms og Vestfold som har signert Ordføreroppropet. Her er deres reaksjoner.

Marthon Skårland (H), ordfører i Bjerkreim kommune i Rogaland.
-Den kommunen jeg bor i ligger langt i fra de som produserer fôr, så det vil slå hardt. Dette er en næring som vi ønsker å ta vare på, sier Skårland. Det er tre pelsdyroppdrettere i hans kommune, og de er veldig negative til at de mister fraktutjevningstilskuddet.
-Det er ikke store næringa her, men vi ønsker å ta vare på dem, sier Skårland og legger til at han har trua på at oppdretterne klarer seg. - Men det er helt klart at det er ei næring om har både gode og dårlige år. Og da er det så viktig at de også klarer seg i de dårlige årene, sier han.

Svein Oddvar Leiros (Sp), fungerende ordfører i Kåfjord i Troms.
-Vi har bare én oppdretter i vår kommune, men han driver utrolig seriøst. Jeg har vært på besøk på åpen gård hos ham flere ganger og selv sett hvor godt han steller med dyrene, sier Leiros. Han støtter oppropet fordi han synes næringen fortjener støtte og hjelp til å utvikle seg videre, og han synes det er trist å se hvor skjevt den blir framstilt i pressen.
-Det er sterkt beklagelig at de som driver i næringen blir framstilt som noen cowboyer. Det er bare noen ytterst få som ikke driver seriøst, og man trenger ikke å ta alle for det. Det har vært alt for mye kritikk og en ensidig propaganda, mener han.
Det at det er så stor oppslutning rundt Ordføreroppropet viser at dette er en næring som drives bra, tror han. - Hvis man kutter i næringen her i landet, så har man ikke kontroll på hvordan pelsdyrnæringen vil drive i andre land, legger han til.

Bjarne Sommerstad (Sp), Andebu kommune, Vestfold.
-Pelsdyrnæringen er en næring som vi har hatt tradisjon for i vår kommune helt siden tidlig på 1900-tallet.
Og jeg synes oppdretterne er flinke til å utvikle seg og følge pålegg og krav i forhold til dyrevelferd, sier Sommerstad. I hans kommune Andebu er det én pelsdyrbonde, og han driver med både mink og rev.
-Jeg var på åpen gård hos ham senest i oktober i fjor, og han driver veldig seriøst, sier Sommerstad.

Vi må stå sammen – da skal vi klare oss!

Med 13 ansatte, herav fem sjåfører, føler Kjell Birklund i Pelsdyrfôr Hamar SA et stort ansvar for å klare å holde driften i gang. I tillegg er det alle pelsbøndene ute i distriktene som er avhengige av at det kommer ferskt fôr én eller to ganger i uka. Men han har trua på at de skal klare det. Bare alle nå står sammen.

-Denne bransjen vært utsatt for et veldig trøkk, spesielt de siste årene. Det er folk som vil oss til livs, med sabotasjer og liknende. Vi har fått skikkelig juling. Men vi som bransje har stått veldig sammen, og det må vi fortsette med, sier han.

Birklund har holdt på i denne bransjen i nesten 26 år. Han har vært i fôrproduksjonen, han har vært sjåfør og driftsleder – og i dag er han daglig leder i Pelsdyrfôr Hamar SA.

-At man nå skal avvikle fraktstøtten kom ikke som noen stor overraskelse. Men at de skulle ta alt i en smell, det hadde jeg ikke trodd. Vi fikk virkelig noe å tygge på. For vår del utgjør dette ca. 45 øre pr kilo ut i fra produksjonsmengden i 2014. Eller ca. 20 kroner pr minkskinn og 65 kroner pr reveskinn.

Fraktstøtten betyr veldig mye for hans bedrift på Hamar. Omlag 60 prosent av fôret leveres 20- 50 mil fra fôrkjøkkenet, og ca. 40 prosent, ca. 4 000 tonn, i en radius på ca. fem mil.

I fjor utgjorde fraktstøtten ca. 4,2 millioner kroner, og dette må de selvfølgelig ta inn igjen, på et eller annet vis.

-Vi skal ikke i praksis tjene på dette, men tapet utgjør 45 øre pr kilo – og det må vi da eventuelt legge på fôret vi leverer. Om noen innenfor den innerste radiusen på fem mil måtte mene at de ikke vil være med på å subsidiere fôrtransporten ut i distriktene, så blir det helt feil. For disse er vi avhengige av. Min klare mening er at vi må fortsette som før med lik pris til alle tuftet på samvirketankegangen, sier han.

-Har du fått mange reaksjoner fra dem du leverer til?

Vi har en dialog hele tiden. Men det er klart at mange er skuffet.

-Birklund oppfordrer nå alle til å hente fram den samarbeidsånden som har preget bransjen de siste årene.

-Oppdretterne har de siste årene møtt mye motgang, men de har stått sammen i kampen mot dem som vil oss til livs. Denne solidariteten må virkelig videreføres nå som fraktstøtten blir borte. Alle for én, én for alle.

-Det er viktig å påpeke at dette er min personlige mening i saken, sier Birklund.

Pelsdyrfôr Hamar kjører fra Hamar til Telemark og Aust-Agder – og oppover til Lærdal og ned til Østfold. Råvarene mottar bedriften fra flere kanter av landet og fra utlandet.

Birklund viser oss de store, glinsende pallene med frossen fisk og fiskeavfall inne i fabrikken. -Dette er Silver spelt eller hvitaks fra Træna. Det går mest av laks. Fra Island får vi både makrell og litt sild, forteller Kjell. Fôret blir kvernet sammen og tilsatt karbohydrater, som hvete, bygg, havre, og vitaminer og blod.

-I og med at det er et ferskfôr, så er det viktig med utkjøringshyppigheten. Om vinteren holder det med én gang i uka, men når det er varmt må vi kjøre ut to ganger i uka. Dette må vi kanskje se litt nærmere på i framtiden. I år for eksempel, begynte vi å kjøre ut to ganger i uka i uke 17. Men på grunn av at det har vært så kaldt, hadde vi nok ikke trengt å kjøre mer enn én gang i uka. Men slike vurderinger må ikke gå utover dyrevelferden.

Fôrlaget har holdt på siden 1964. I Birklunds distrikt har de til sammen ca. 40 000 minktisper, ca. 3 500 sølvrevtisper og ca. 900 blårev.

-Ved et normalt valperesultat produserer vi oppunder 10 000 tonn fôr i året, sier han.

Birklund er svært opptatt av hvor mange valper tispene i hans område får. Dette er viktige tall for ham når han skal beregne og bestille nok fôr.

Spent på behandlingen i Stortinget

-At fraktstøtten blir borte er selvfølgelig tragisk, men jeg tror uansett det er

Jeg tror det er en fremtid for næringen selv om Stortinget vedtar å fjerne fraktitilskuddet. Vi må brette opp ermene å snu hver stein, sier daglig leder av Pelsdyrfôr Hamar SA, Kjell Birklund.

en fremtid for næringen. Vi må brette opp ermene og snu hver stein. Jeg har troen på at det går an å forhandle seg fram til lavere råvarepriser og tror leverandørene har forståelse for at vi nå mister betalingsevne. De vil også i fremtiden ha et stort behov for å få solgt sine biprodukter, mener han. ■

NOEN TALL:

Fraktstøtten til Hamar i 2014 var på ca. 4,2 millioner kroner. På produksjonsvolum 2014 ville dette vært ca. 45 øre pr kilo eller ca. 20 kroner pr minkskinn. For en gjennomsnittlig gård i fôrlagets område, på ca. 1 200 minktisper, utgjør dette en merkostnad på ca. 115 000 kroner.

For gjennomsnittsgård med rev, ca. 250 tisper, blir det en merkostnad på ca. 65 000 kroner, ca. 65 kroner pr skinn. Den største gården Pelsdyrfôr Hamar SA leverer til, vil få en merkostnad på ca. 650 000 kroner.

EKSEMPEL:

Eksempel på kostnad på en tur/retur Hamar-Berlimoen i Telemark:

Bil med henger(vogntog):	
Diesel 80 mil/ 4 l per mil x 11,20,- =	kr. 3584,-
Trygghetsavtale, bom, driftskostnad,	
Vektårsavgift, avskrivinger mm.	kr. 5257,-
Lønn m/feriepenger arbg.avgift, overtid	kr. 5980,-
Sum	**kr. 14 821,- pr gang/tur.**

Altså ca. +/- 18 kr pr. km

JOBBER MED EN NY FINANSIERINGSMODELL

Midt-Norsk Fôr SA leverte 19 500 tonn fôr i fjor og jobber nå med en ny finansieringsmodell etter at det ble bestemt at fraktutjevningstilskuddet forsvinner.

Daglig leder i Midt-Norsk Fôr SA, Harald Birkeland, forteller at ettersom bedriften fusjonerte med Fjellfôr i 2013 og nå flytter all produksjonen fra Trondheim til Oppdal, kan det være at det blir en besparelse i forhold til dette.

-Vi regner med en besparelse som vi har stipulert til 25-30 øre pr kilo. Så i beste fall klarer vi å holde fôrprisen nede på det nivået det er i dag, sier han.

Han merker at mange kunder er bekymret for en økning. - Går fôrprisen opp med 40 øre er det mange om sier at de ikke vil klare det. Spesielt gjelder det de som driver med rev, men alle er bekymret for situasjonen som kom brått på næringen.

Birkeland bekrefter at de jobber for å finne gode løsninger for medlemmene. - Vi ser på transport, på produksjon, lagring og på tekniske løsninger.

-Er det mulig å få til noe på råvareprisene?

-I forhold til råvareleverandører er prisene veldig presset fra før, så det er nok usikkert, sier Birkeland. Men han sier at de også vil prøve dette.

Tørre, rene og friske valper er en forsikring om et godt resultat. Legger vi kasselokket mellom kassa og fôrbrettet blir det vesentlig lettere for valpene å komme seg til fôret og så eter de mere.

Årets valpesesong og litt til

Når dette skrives er det alt for tidlig å konkludere om denne sesongen, men noen foreløpige inntrykk kan vi driste oss til.

Av Kai Rune Johannessen og Celine Heimberg

For sølvreven, som i all hovedsak er ferdig med de første vanskelige dagene etter fødsel og er godt inne i sugetida, kan vi si at det har vært få dårlige meldinger til oss, noe som normalt er et godt tegn. Meldinger om bra appetitt på dyra i drektighetstida og lite vanskeligheter i fødselsperioden er også hyggelig å ta med. Vi håper dette stemmer og at vi kan se en positiv utvikling på valperesultatet.

For blåreven er det alt for tidlig å si noe sikkert, men været i mai har stort sett vært kjølig, i alle fall i store deler av Sør og Midt-Norge sør for Nordland, og normalt burde det være gunstig for blåreven. De fleste melder om god appetitt, og drektighetsprognosene er bra. Så får vi håpe at fortsettelsen blir fin!

Hva er viktig i de kommende ukene?

Tilvekst er alfa og omega i denne perioden. Det betyr at tispene må mjølke godt og være gode mødre og ta vare på valpene. Hva kan vi gjøre for at dette skal skje? Rolige, tillitsfulle dyr gir ro i gården og lar oss få god oversikt over situasjonen. Urolige valper/vedvarende piping i kassa skal umiddelbart resultere i inspeksjon og tiltak ved behov. Vi vet at i sugetida skjer alt fort, og de

tispene og kulla som det er uregelmessigheter ved bør vi vurdere aktuelle tiltak for straks.

Hva er mulige tiltak? Ved mistanke om stolme/jurbetennelse eller børbetennelse må det reageres med en gang. Konferer veterinær på forhånd og bli enige om symptomer og aktuelle behandlingsregimer. IKKE avvent behandling hvis det er påviselig grunn til bekymring!

Har vi kull som reduseres fra dag til dag, så ta valpene fra og legg over til gode mødre med kapasitet. Det er sjelden slik reduksjon stopper før det er tomt!

Tomtisper og tisper som har mistet alle valpene bør man vurdere å flytte vekk, men skaper de ikke noe uro der de står kan det gi mer uro å flytte på dem. Det er derfor viktig å være observant når du er i gården, særlig på ting som skjer et stykke fra der du arbeidet i øyeblikket.

Tilrettelegging for valpene

Valpene begynner å ete vanlig revefôr når de er omtrent fire uker. Jo bedre vi kan legge til rette for at de får lett tilgang på ferskt, godt fôr, jo større er sannsynligheten for en rask og god vekst og utvikling.

Mange tisper begynner å bære fôr inn i kassa ved 3 – 4 ukers alder. Dette blir det fort grisete og fuktig i kassa av. Ta av kasselokket og legg kassa på sida, så sant været tillater det. Skifte av kasse kan være aktuelt, eller å strø i kassa med en blanding av høvelspon og sagflis for å få det til å tørke opp.

Våte, møkkete valper fryser fort og gir tap av energi og tilvekst.

Legg på ekstra valpenett fra kassa til fôrbrettet, eller legg kasselokket der slik at det blir enkelt for valpene å ta seg fram til fôret. Det blir lett møkkete etter en stund. Her må vi vurdere nytte og ulempe, slik at vi kan fjerne dette underlaget når vi ser valpene tar seg godt fram på bunnettingen, og både finner fôr og vann lett. Før det må vi skrape møkk ved behov.

Beskyttelseshetten som er utenpå sprøytespisser passer akkurat til å settes fast på en av de vanlige drikkenippel-typene. Det vil medføre at valpene lettere kommer borti drikkenippelen og oppdager vannet. En enkel ting som kan prøves ut for å sikre at alle valper finner vann raskt.

Evaluering av tispene

Det er på valpene vi skal vurdere tispene! Et fint valpekull, med renslige, tørre valper og lite eller ikke valpetap er den beste karakter ei tispe kan få. Møkkete, skrantne valper, med dårlig tilvekst og tap av valper er god grunn til utskifting og skal ikke glemmes når høsten kommer!

Juret gir også et godt inntrykk av tispas evne som mor. Et jur med stor mjølkeproduksjon vil være lett og se, og alle pattene bør være utnyttet av valpene.

Tispas oppførsel sammen med valpene er også viktig. Rolig, tillitsfull oppførsel overfor mennesker smitter over på valpene tidlig og skal gi et pluss i boka.

Fôring

De første 3 – 4 dagene etter fødsel er mjølkeproduksjonen beskjeden, og fôrmengden behøver sjelden å være stor. Deretter økes fôrmengden gradvis så mye tispa vil ha. Det skal være oppspist til neste fôring, men bare så vidt. Man bør normalt fôre to ganger om dagen, slik at det er lett å justere fôrmengden hele tiden.

Når valpene begynner å ete, skal det i prinsipp alltid ligge ferskt, godt fôr på fôrbrettet. Det betyr at alle gamle fôrrester må ubetinget fjernes før neste fôrtildeling, og det kan gjerne gå et par timer til nytt fôr legges på. Det er viktig med god eteplass, slik at alle valpene kan spise samtidig. Bluefrost-kull har svært stor tilvekst de første leveukene, og når de begynner å ete fôr går det spesielt fort. De bør ikke stå uten fôr på fôrbrettet, men ta vare på hygienen likevel, og skrap vekk gammelt fôr fortløpende. →

Ta en vurdering for hvert kull om valpene har lært å finne drikkenippelen før det blir snakk om avvenning og utplassering.

Fôringsmaskinen rengjøres regelmessig. Fôrsiloer skal også rengjøres før hver fôrleveranse.

Avvenning/utplassering

Store kull, der mora ser ut til å være sliten og magrer av, skal avvennes så snart det er mulig. Merk av dette på burkort og gjør notat i FarmSert-permen. Mange har erfart at det er lurt å avvenne bluefrost-kull tidlig, gjerne ved seks uker, og dele kullet umiddelbart, for å redusere den harde konkurranse i kullet. Det er da ekstra viktig å se at de finner fram til drikkenippelen.

7-8 ukers alder er vanlig avvenningtidspunkt for revevalpene ellers, og dato for avvenning noteres på burkort og i FarmSert-rapporter.

Noen fortrekker å flytte tispa til et nabobur, mens andre flytter de til et annet sted i anlegget. Tisper som blir stående å skape uro med å varsle eller lokke er ikke Ok for gjenværende tisper med kull, og dette bør stoppes.

Valpene går naturlig sammen ei stund etter avvenning, til ca. 11 uker, men ved store kull kan det være aktuelt å dele disse i to allerede ved fravenning. Konkurransen i kullet kan være stor, og noen vil lett bli hengende etter i tilvekst.

Husk at ved endelig oppdeling av kulla skal vi nå ha minst to valper gående sammen fram til pelsing. To valper kan gå på bur på 120 cm lengde. Husk god eteplass og aktivitetsobjekter (flere enn ett!) til stede til en hver tid! To valper sammen til pelsing kan gjerne være en av hvert kjønn, men to hanner eller to tisper kan også gå godt. Erfaringer i egen gård må legges til grunn.

NB! Blårev-tispevalper som skal bli avlsdyr til neste sesong skal avmerkes ved utplassering og fôres etter hvert i et annet regime enn pelsingsdyra med tanke på å unngå for store fettmengder på kroppen.

Fra slutten av august/begynnelsen av september må potensielle avlsdyr fôres med mindre tildelt energi enn pelsingsdyra. De aktuelle dyra skal selvsagt ikke være magre, men ha en markant annen vektutvikling enn de andre. Sluttvekt på ca. 8 1/2 – 9 kg i november vil være bra vekt for de fleste av dem. Aktuelle hanvalper til avl må gjerne få en redusert vektutvikling også i forhold til pelsingsdyr, men skal likevel fôres så de viser sitt potensiale. Det er diskutabelt hvor mye man mister i skinnlengde for de siste to kilo i kroppsvekt i november (tester viser at når kroppslengden er på plass, er det ingen reduksjon av skinnstørrelse ved noe lavere feitingsgrad), og det er mye fôr i to kilo kroppsfett!

Ved flere valper sammen utover i tilvekst-perioden skal vi huske på god nok eteplass til alle og gi dem aktivitetsobjekter som er attraktive og det må være flere av dem.

Lynne/adferd

Ved all handtering av valpene skal vi opptre rolig og tillitvekkende og kombinere det gjerne med tildeling av godbiter. Noter på burkortet valpenes reaksjoner på handteringen, slik at dette er med ved vurdering av mulige avlsdyr.

Vi oppfordrer til å følge med i kommende nummer av Pelsdyrbladet og andre informasjonskilder om vurdering av dyras lynne/tillitsfullhet.

Renslighet og orden i og omkring anlegget

En fuktig vår, etterfulgt av en eventuell varm forsommer kan gi en eksplosjonsartet utvikling av fluer, klegg og andre insekter. Vi kan gjøre mye for å redusere dette bare ved å holde vegetasjonen mellom og rundt husene lav, klippe ofte og drenere vekk vannansamlinger. Renslighet ved fôrsiloer og fôringsmaskiner er også nødvendige tiltak, sammen med gjødselfjerning så snart dette kan gjøres. Ellers finnes gode fluebekjempingsmidler som anbefales brukt. Kontakt fôrlaget, eventuelt nærmeste avdeling av Felleskjøpet, for informasjon om aktuelle midler.

Til slutt ønskes en flott sommer med friske, fine valper! ■

Utfordringer i pelsmarkedet

Pelsmarkedet er for tiden todelt, der Kina tar unna det meste av mink- og blårevskinn, mens skinntyper som tradisjonelt har solgt godt på det russiske markedet er utsatt for svikt i etterspørselen.

Av Torkil C. Tveter

Juniauksjonen ble en ny bekreftelse på at den økonomiske situasjonen i Russland rammer pelsomsetningen i dette svært viktige markedet. Russland er hovedmarkedet for sølvrev, og med kun rundt en tredel av skinnene solgt på auksjonen i juni ble det en ny nedtur for et av våre hovedprodukter. Saga Furs valgte å holde en stram salgspolitikk, og dette viste seg å være en rett avgjørelse. Det store spørsmålet er om etterspørselen kan ta seg opp i september. Med stort utbud på grunn av at mange skinn trukket både i mars og juni, er utfordringen stor.

Gullrevskinnene ble trukket tilbake også denne gangen. Helt siden Saga Furs valgte å trekke tilbake skinnene på et svært høyt prisnivå i mars i fjor, har markedet for denne skinntypen vist seg svært vanskelig. Kinesiske kunder kjøpte noe gullrev for et par år siden. Men dette var bare en begrenset periode, og de liker nok bedre kryssningstyper med kortere og mykere dekkhår. Russiske kunder er forsiktige, og moteindustrien er nok mer glad i lyse og grå typer for øyeblikket. Det er ikke store mengder med skinn, så hvis en håndfull kunder får ordre kan det rette seg hurtig.

Kinesiske kunder dominerte igjen under salget av blårev og shadowrev, og dermed ble det kun en moderat prisjustering her. Regnet i amerikanske dollar var det tett på fast pris sammenliknet med marsauksjonen. De aller fyldigste skinnene falt noe mer i pris enn de spedere, men var som tidligere klart best betalt.

Glissent i auksjonssalen under salget av blue frost rev.

Prisen på minkskinn nådde en foreløpig topp for sesongen i februar og mars, og i april pekte pilen nedover. Denne utviklingen fortsatte under juniauksjonen i Helsingfors. Det var særlig kvalitetsmessig svake skinn som ble møtt med prismotstand fra den store kontingenten med kinesiske kunder. De fleste skinnene endte ned rundt ti prosent, mens enkelte typer og svake kvaliteter fikk en justering på inntil 20 prosent.

En mulig årsak er at Kina endrer tollreglene i utgangen av juni måned, og dermed blir det dyrere å importere skinn. En annen årsak kan være at svikt i eksporten av kinesisk mink til Russland øker tilbudet av skinn og ferdige plagg på hjemmemarkedet.

Det var gledelig at mange kunder fra blant annet Tyrkia, Korea, Hellas og Japan, samt de faste brookerne fra England og USA. Mye handler om to markeder, men man skal ikke glemme at pelssalget i blant annet USA er på vei opp, så pels selger også på vestmarkedene.

Det blir en spennende tid fremover, og kulde til vinteren på de viktigste markedene våre vil både fremme pelssalget og bidra til høyere energipriser, som særlig russisk økonomi vil nyte godt av.

La oss håpe at septemberauksjonen, som er siste mulighet til å kjøpe skinn for fabrikasjon til vinterens plagg, trekker mange kunder og at pilen igjen peker oppover. ■

Årsmøtet 2015

Lik pris i det enkelte fôrlag

Bortfallet av frakttilskuddet ble viet mye tid i forbindelse med årsmøtedagene. Etter en innledning av Christian Anton Smedshaug fra AgriAnalyse hvor han tok for seg de store trekkene, ble det åpnet for diskusjon. Og det synes som om enigheten er stor blant oppdretterne – det må være lik pris på fôret innen det enkelte fôrlag.

Martin Ishoel fra Midt-Norsk Fôr mente bortfallet av fraktstøtten kom brått på, og at fôrlagene nå står overfor flere utfordringer. Han mente det ville være vanskelig å øke fôrprisen. Mellom 50 og 60 prosent av fôret går til sølvrevproduksjonen, og han er spent på situasjonen fremover.

Harald Birkeland, Midt-Norsk Fôr SA sa man måtte se på transportløsningene og håpet fusjonen med Fjellfôr ville gi en gevinst som vil kunne redusere effekten av bortfallet. Utbyggingen for sju millioner på Oppdal er i gang, og han mente lik pris måtte være et utgangspunkt.

Per Haugstad, Rogaland Pelsdyrfôrlag, sa man måtte inn å se på kostnadene og finne alternative måter å gjøre ting på, dersom fremtiden blir slik vi frykter, som han uttrykte seg. Men forhåpentlig får vi lik pris på fôret innen det enkelte fôrlag, sa Haugstad.

En alvorlig situasjon, mente Håkon Lundestad, Fjordane. – Vi tåler ikke en økning i prisene. Jeg har vært i kontakt med flere som vurderer å slutte. Derfor er det viktig å ta en rask beslutning. Vi må få signaler på hvordan dette blir tidlig på høsten, mente Lundestad, som bor i en region hvor det er mye sølvrevproduksjon, litt blårev og lite mink.

Kjell Birklund, Pelsdyrfôr Hamar SA, var klar på at endringene som måtte komme ikke må gå ut over dyrevelferden. – Vi må se på leveringshyppigheten. Kanskje kan vi kjøre ut fôr en gang i uka i perioder, men mest av alt tror jeg det er noe å hente på å få bedre råvarepriser. Han la også til at det er volum som teller, men har forståelse for at flere vegrer seg for å satse slik situasjonen er for øyeblikket.

Christian Anton Smedshaug fra AgriAnalyse innledet før diskusjonen om frafallet av fraktstøtten.

En som ønsker å trappe opp, er Trond Sørum, Østlandske. – Jeg har en god magefølelse, og har planer om å utvide produksjonen etter hvert. Han henstilte til fôrlagene å kjøre en tøffere linje ved råvareinnkjøp.

Både Bernt Ove Opheim, Trøndelag, og Sigbjørn Kirkebøen, Valdres/Hallingdal, mente alle måtte være med å fordele kostnadene, blant annet for å «berge» utkantstrøkene.

Men lik fôrpris over hele landet møtte liten forståelse, blant annet fra Erik Eidsvik, Rogaland Pelsdyrfôrlag. – Det er en drømmeverden å tro det kan bli ens pris, sa Eidsvik blant annet. ■

→

BERTRAN T. SKADSEM GJENVALGT - OLE NESE NY I STYRET

Bertran Trane Skadsem ble på årsmøtet gjenvalgt som leder i Norges Pelsdyralslag. Gjenvalgt ble også nestleder Henning Dalbakk.

Ole Nese (bildet) fra Våle er valgt inn som nytt styremedlem for to år. Nese representerer Sør Pelsdyralslag. Han erstatter Trond Sørum som gir seg etter seks år i styret. Bjørnar Berg fikk fornyet tillit for to nye år, mens Monica S. Friheim ikke var på valg.

Glimt fra årsmøtet

Arne Spydevold og Sonja Gerke i ivrig diskusjon om bruk av håndterminalen.

WebSampo på gårdsbesøk

Vi besøker en pelsdyrgård med lang fartstid. Arne Spydevold tok over gården på Rolvsøy i Østfold i 2001. Med pappa Kjell som læremester og som startet med mink så tidlig som i 1962, ble Arne raskt en dyktig minkprodusent. Han har i dag litt over 800 minktisper.

Av Helen Kristiansen

Det er over 20 år siden Arne tok i bruk håndterminal til registrering av data tilpasset et avlsprogram. Arnes farm har vært med i WebSampo fra starten av, og i dag bruker han Mobisampo-programmet som er utviklet for å kunne laste registrerte data fra en håndterminal inn i den sentrale database - WebSampo. Han syntes det gikk veldig raskt å registrere alle avlsdyrene og få på plass avlsdyrkort for tisper og hanner i år.

Både i fjor og i år har han brukt innkjøpsfunksjonen i WebSampo, der man har mulighet til å flytte hele dyreidentiteten med alle slektskapsopplysninger etc. fra innkjøpt farm over til egen farm. Arne har i år kjøpt 40 tisper og tre hanner fra to andre WebSampo-farmer.

Veldig oversiktlige kort for registrering av opplysninger om mor og valper og til fôring.

Det er et yrende liv i minkgården i disse dager.

Tusjpenner blir til fargekoder på avlsdyrkortene.

Tusjpenner blir til fargekoder på avlsdyrkortene

I paringstida gjør han mange og viktige notater på avlsdyrkortene. Disse skal til slutt være med på å hjelpe ham til å foreta et tidlig avlsdyrutvalg. Med mange lommer på kjeledressen har han blant annet flere tusjfarger som han bruker systematisk når han skriver på kortene. Dette gjør det veldig oversiktlig når han skal starte registreringene via håndterminalen. På tispekortet noterer han både paringsforsøk og de reelle paringene. Tisper som er vanskelige å pare, og som ender opp med en sen paring, får anmerkingen P for pelsing.

På hannekortet er det paringsdatoer og tispe-ID som blir notert. Han bruker stort sett samme hanne ved første og andre paring. Når dette ikke er mulig bruker han en hanne av en annen type enn ved første paring, slik at han utfra typen til valpene kan se hvem som er faren, og det er som regel hanne nummer to.

Viktige notater gjøres fortløpende

Når valpingen skjer, noteres valpedato, og han tar en rask titt i kassen. Dagen etter teller han opp antallet fødte og hvis det er mer enn åtte valper, flytter han valper over til et annet kull. Han setter valpen ut på nettingen foran kassen, og hvis ikke tispa *straks* henter valpen inn, bestemmer han at valpen må flyttes til en annen fostermor.

På moras tispekort noterer han hvor mange valper som er flyttet, og på fostermorens kort skriver han nummeret til den biologiske moren og hvor mange valper som er lagt til samt typen slik at han kan skille de fra de andre. På dette tidspunkt noterer han også ned om valpene skal pelses eller om de er potensielle avlsdyr.

Avlsdyrutvalg på et tidlig tidspunkt

Han bruker Mobisampo-programmet i håndterminalen til å registrere parings- og valpingsdata. I Mobisampo finnes →

det mulighet for å sette pelsingsmerke på valpekortene for så i neste omgang å kunne velge om man vil skrive ut kort eller ikke. Arne registrerer pelsingsmerke på valper i kull der moren dør tidlig, om moren ble para bare en gang eller at hun ble para for sent. Når han skriver ut valpekortene skriver han ikke ut kort på valper født i små kull.

Andre rutiner nå og framover

I denne perioden fôres det tre ganger om dagen. Dette blir også et sjekkpunkt for om tisper og valper har det bra. Pappa Kjell deltar fortsatt i det daglige arbeidet på farmen, og da blir det god tid til å foreta en ekstrasjekk av dyra.

Tisper med dårlig lynne får anmerkning på kortet ved blodprøvetaking. Ved vaksinering av valpene sjekker Arne kjønnsfordelingen, og dette noteres på kortene f.eks. 5+2.

Vi takker for oss etter at Arne og Kjell har gitt oss masse input om gode rutiner for å systematisere avlsarbeidet gjennom året. Vi tar med oss notater om dette som inspirasjon til et avlsprogram som skal være i stadig utvikling. ■

Arnes pappa er fortsatt med i det daglige arbeidet på farmen, og det til tross for at han snart fyller 80. - Det holder meg i form, men jeg tar ikke de tyngste løftene lenger, smiler han.

SONJA HAR ANSVARET

Sonja Gerke fra SagaFurs har ansvaret for drift og utvikling av WebSampo og MobiSampo-programmet i Finland. Sonja og Helen treffes flere ganger i året for å diskutere utviklingen av WebSampo. Denne gangen hadde vi avtalt et farmbesøk hos en minkfarm som er med i WebSampo.

Til Sonja's begeistring viste Arne fram mange flotte valpekull av ulike typer.

-Takk for innsatsen!

Våre dyktige oppdrettere står på sent og tidlig for næringen. Gjennom flere annonser de siste ukene inviterer tre av familiene alle som ønsker det velkommen til gards! Dette er en fin anledning til å bli kjent med livet på en pelsdyrgård, og oppfordringen er at interesserte skal ta med hele familien for å se hvordan hverdagen er på gården.

Så takk til dere som stiller opp for næringen, det være seg via annonser eller på annen måte. Dere gjør en stor innsats alle sammen!

Aktivitetsobjekter er viktig, og både plastrør og colaflasker benyttes.

Anbefalinger rundt gruppehold av mink

Grunnet forskriftsendringen av mai 2011 gikk overgangen fra standardbur til klatrebur raskt. Kanskje litt for raskt.

Av Celine Heimberg

De vitenskapelige forsøkene som hittil har blitt gjort tar utgangspunkt i et minkpar i standardbur kontra fire mink (gjerne to tisper og to hanner) i et klatrebur. Konklusjonen har ikke overraskende vært at høyere dyretetthet gir en langt høyere frekvens av sårskader. Det er ikke til å stikke under stol at det er mer utfordrende jo flere dyr man har stående sammen, samtidig som et mer komplekst burmiljø kan gi langt bedre dyrevelferd enn i et standardbur under forutsetning av at man tilpasser berikelser og management. Ut ifra erfaringene minkoppdrettere har gjort med klatrebur så langt anbefales følgende:

1. Flytt ut i tide

Flytt ut valpen innen 1. juli, kun helt spesielle tilfeller av sent fødte eller sent utviklede valper får gå sammen med tispa noe lenger. Det meste av valpen skal være utflyttet til St. Hans. Grunnen til dette er at jo tidligere valpen kommer på plass der den skal være, jo lettere skapes en stabil rangordning.

2. Gruppesammensetning

Det virker som at favorittene blant gruppesammensetningene er gammeltispe med to hannvalper og en hann og 2-3 tisper. Skal du ha fire minker pr bur bør du sørge for å spre hann mest mulig, ellers risikerer du at hannene blir for små. Mink er gentlemen og lar tispene ete først.

Noen synes at to hanner og to tisper er en «katastrofe», andre synes det fungerer godt. Her er det ingen fasit, mye kommer an på management og minktype. Hvis du kun har tisper i et bur, sett med fordel på en sluse. Slusen holder på varmen og gjør det mørkere i kassen og forhindrer halerotsår. Halerotsår oppstår gjerne når en tispe vakter kassen og en annen forsøker å rygge inn.

3. Burberikelser og management

Mink ønsker å flytte hjemmefra når de kommer i puberteten i slutten av september. Derfor er det viktig å minimere konkurransen om ressursene. Med ressurser menes her steder å hvile eller trekke seg tilbake på som kasse, liggehyller og vippekasser, fôr og aktivitetsobjekter. Derfor er det viktig å fôre minst to ganger om dagen og ha minst to aktivitetsobjekter i burene – gjerne flere. Husk at det å dele fôret også regnes som fôring, så de som sier de fôrer to ganger om dagen fôrer i praksis gjerne fire ganger. Minkoppdretterne med best resultater fôrer minimum fire ganger om dagen: Fôre to ganger, dele to ganger, skrape en gang.

4. Halm

Halm har flere funksjoner. Den forebygger slåssing da den gjør det mørkt i kassen, den forebygger magesår og fungerer som aktivitetsobjekt. I tillegg holder den på varmen i kassen så du sparer fôrkostnader. Frem mot pelsing bør minken ha fri tilgang til halm så den kan rense pelsen. ■

Pelslunsjene har hatt meget godt besøk. Her Tomas Wikblom fra SagaFurs under møtet i Sandane.

Pelslunsj samlet mange

Oslo Skinnauksjoner og SagaFurs ønsket velkommen til pelslunsj rundt i landet i mai. Først ute var Bryne hvor de nærmere 50 fremmøtte fikk høre nytt fra pelsmarkedet ved Tomas Wikblom fra SagaFurs og informasjon fra Oslo Skinnauksjoner ved Torkil Tveter. Arrangementet samlet mange deltakere, og pelslunsj er i ferd med å bli en tradisjon på vårparten.

Etter møtet på Bryne stod Gloppen for tur, og i mellomtiden kom nyheten om at fraktstøtten til pelsdyrfôr var fjernet som en del av jordbruksforhandlingene mellom regjering og bondeorganisasjonene. Nyheten resulterte i at programmet ble endret ved at politisk arbeid og rammebetingelser ble lagt til.

I underkant av 20 personer deltok i møtet på Gloppen hotell, og som ventet ble det livlig diskusjon rundt politiske spørsmål. Med den rådende usikkerheten for næringen var det et pluss at Wikblom kunne melde om litt stigende forventinger til revesalget under juniauksjonen.

Også i Stjørdal ble det stor oppslutning om arrangementet, og som på Gloppen orienterte Guri Wormdahl om den politiske situasjonen. Espen Breivik fra Leirfjord hadde med sine 45 mil lengst vei til pelslunsj, men mange av de andre fremmøtte hadde også reist langt for å treffe kolleger og

høre nytt fra næringen. Fraktstøtte var et tema som opptok mange i Midt-Norsk fôr sitt område, utfordrende logistikk og vilje til å stå sammen var gjennomgangstonen.

Den nest siste pelslunsjen ble holdt i Telemark, og her var det Tomas Wikblom og Hans Åge Kulbotten som informerte. Det var god oppslutning om møtet fra lokale produsenter og tre timer med informasjon og diskusjon fant sted på Treungen gjestgiveri.

Også her ble det orientert om markedsutsikter samt gunstige salgsbetingelser og bonusordninger fra Oslo Skinnauksjoner, men det var spørsmål knyttet til næring som stod i fokus. På veien hjem ble det tid til et kveldsmøte med minkbøndene i Vestfold, og et par oppdrettere fra Østfold tok også turen over Oslofjorden for å få høre nytt og treffe kolleger.

Sillongen hotell på Toten var siste stopp på årets pelslunsjrute, og Tomas Wikblom åpnet møtet med informasjon fra SagaFurs. Et viktig tema er endrede sorteringslinjer for velvet mink. En svært nøyaktig sorteringsmaskin sørger for at man nå kan holde eksakte linjer mellom de ulike hårlengder. Tveter orienterte om saker knyttet til Oslo Skinnauksjoner, og blant ulike tema ble omsetningskostnad og hva selskapet tjener på skinnomsetningen diskutert.

Det var også på Toten de politiske sakene som tok hovedfokus, og Guri Wormdahl vektla hvor viktig det er å holde alt i orden i pelsdyrgården nå, sikre seg mot uønsket besøk, og det å vise åpenhet ved å invitere til gårdsbesøk. ■

-Vi må få vår egen ungdomsorganisasjon

Det er på tide at vi får vår egen ungdomsorganisasjon for pelsdyrnæringa i Norge!

For å kunne videreføre en tydelig stemme som snakker for pelsdyrnæringa, trenger vi ungt engasjement. Vi er avhengige av bøndene, politikerne, støttespillerne og de gode lederne for å fortsette kampen for et opplyst og fornuftig samfunn.

Sammen med dere vil vi starte opp en egen ungdomsorganisasjon for den norske pelsdyrnæringa. Organisasjonen vil ha som formål å engasjere ungdom og unge i pelsdyrnæringa, samtidig som vi vil fremme og arbeide for et ungt initiativ rundt næringa. Organisasjonen vil på den siden være et viktig talerør i forbindelse med debatter, media, foredrag og liknende, og på den andre siden en medlemsorganisasjon som skal samle unge som ønsker å lære mer eller som er interessert i å støtte pelsdyrnæringa. For jo flere vi er, desto sterkere er vi!

Det er nå vi må samle oss for vår egen framtid, og for kommende generasjoner med en god, bærekraftig og stolt pelsdyrnæring! ■

Ta gjerne kontakt om du synes dette høres spennende ut.

Hilsen
Benjamin Fjellman
benjaminfjellman@icloud.com

Illustrasjonsbilde: Colourbox

Eiga historisk samling

Etter kvart som pelsdyrnæringa blir konsentrert til færre område og færre og store pelsdyrgardar, er faren for at historie og kunnskap om næringa forsvinn. Derfor er det prisverdig at enkeltpersonar viser stor interesse og iver etter å ta vare på historia vår.

Av Ola Aa Eldøy

Arnstein Ulvestad held til på Vatne i Haram kommune på Sunnmøre. Her hadde far hans, Ragnar Ulvestad, starta pelsdyrgard på heimegarden i 1936. Som så mange andre starta han med sølvrev i eigarfellesskap med ein nabo, Elling Skaar. Vatne, som er ei typisk sunnmørsbygd med ein rik tradisjon på blanding av industri og jordbruk, hadde eit tett samfunn med små gardar og fabrikkar der møbelindustri og andre verksemder vaks og blomstra i åra utover på 1950 – og -60 – talet. Vatne- lenestolar har vært eit kjent og kjært møbel i mange norske heimar gjennom mange år.

Tidleg start med mink

Ragnar Ulvestad var tidleg ute med minksatsing. Det skjedde allereide i 1940 – åra. Minken overtok plassen til sølvreven, og pelsdyrgarden vart etablert midt i den tettbygde Vatnebygda. Her vart det etter kvart bygd 12 minkhus med eige fôrkjøkken og fryseri. Alt låg i bygdesenteret, men Arnstein kan ikkje hugse at det var noko konflikt med naboar om lukt eller fluer. For det første heldt dei eit omfattande reinhald i minkgarden, og elles hadde dei høner frittgåande i pelsdyrgarden som åt forrestar og utøy på marka. At det vart drive ymse næringsaktivitet, var det viktige så fekk ein tola litt lukt i ny og ne.

«Tidleg krøkast»

Arnstein var med i minkgarden frå om lag 5 – års alder. Han fortel elles at han er merka for livet av pelsdyrnæringa då ein mink beit seg fast i handa hans i starten →

av karrieren hans som minkmann. Frå han vart konfirmert og framover, arbeidde han full dag. I tillegg til han og faren arbeidde det ein fast tilsett røktar.

Etter kvart kom minkbuskapen opp i 700 tisper, ein stor minkgard på den tida. Det var etablert eit lite, men godt produksjonsmiljø i området, med deira gard og Palmar Roth på Ellingsøya som dei store minkgardane i området.

Eigen forproduksjon

Som nemnt bygde Ulvestad ut minkgarden med fullt utstyrt fôrproduksjon. Det var rikeleg med råvarer i nærområdet, med dei mange fiskebedriftene på Ellingsøya og elles i Ålesundsområdet som leverandørar. Elles var slakteriet i Ålesund sentral leverandør. Jevnleg gjekk den vesle lastebilen, Opel Blitz 1,75 tonn (den typiske oppdrettarbilen), sine turar til byen og til Ellingsøya.

Frå slutten av 1960 – talet gjekk dei over til ferdigfôr som vart levert frå Statens Fryseri i Ålesund. Arnstein har samla ein del fôrlister frå den tida, der ein får full oversikt over den tidas fôrforsyning. Fisk var naturleg nok hovudråvara, 51 %, med 10 % heilfisk, og mest torsk. Vidare var det kvalkjøtt, slakteavfall og blod, potetpulver, fôrklistra mjøl, sikringsfôr og ølgjær, tran og andre «småstoff». Tørrstoffdelen var 28,5 %, og energiinnhaldet 120 kcal pr 100 gram ferdigfôr. Dette var produksjonsfôret i slutten av august. Hadde ein brukt tilsvarande fôrinnhald nå ville det blitt ei svært dyr fôring.

Kvalitetsproduksjon

Produksjonen av mink hjå Ulvestad hadde jevnt over høg kvalitet. Arnstein har samla oppgjørsbrev frå skinnsalet frå dei første skinna vart levert til auksjonsfirmaet A.M.Vik i 1945 og utover då Oslo Skinnauksjoner overtok salet. Dei hausta mange topp-prisar i OS, og det heng plakettar med topp-prisar på veggene i museumsrommet hjå Arnstein.

Frå Arnstein Ulvestad si samling.

Stor avlsinteresse

Ragnar Ulvestad var svært avlsinteressert og var tidleg ute med avl på nye minkmutasjonar. Det var derfor naturleg at han melde seg på den store interessa for å få tak i Jetblackminken frå Amerika. Arnstein har heile samlinga av korrespondanse og opplegg for importen av denne minktypen.

Hjå Ulvestad hadde dei avtale om å få kjøpt 10 jetblacktisper som skulle hentast presis klokka 9 den 1. oktober 1966. Alt var regulert i høve til karantene og utlevering med nærmast militær presisjon. Desse dyra måtte dei betale 17 000 kroner for. Arnstein minnes at han samme året kjøpte ein ny bil, Opel Kadett, som kosta mest det samme, 17 500 kroner. Så det var høgt prisa livdyr.

Museet

Arnstein og far hans dreiv minkgarden til utpå 1970 – talet. Minkprisane og andre tilhøve gjorde at pelsdyrgarden då vart lagt ned. Arnstein flytte til byen og fekk anna arbeid, og der pelsdyrhusa stod vart det etter kvart eit bustadområde, sentralt som det låg på Vatne.

Arnstein flytta attende til Vatne for nokre år sidan. Då overtok han bygningen der fryseriet var, som og inneheldt bustader i 2. etasje. Nå har han etablert seg med ei samling av ymse reiskap og artiklar frå den tida dei dreiv minkgarden. Det ein kan kalla eit privat museum inneheld skinn, utstyr og rikeleg med skriftleg kjeldematerale frå tida like etter krigen og til 1970 – talet.

Arnstein er levande interessert i det historiske med minkhaldet og er stadig på jakt etter meir interessant materiale til samlinga si. ■

Nytt fra Fagrådet for rev

Fagrådet hadde møte den 4.mai på Skinnsenteret i forbindelse med gjennomgang av bedømmelsesresultatet på skinna til den sentrale skinnutstillingen. Fagrådet var godt fornøyd med bedømmelsen og mener bedømmelsen gir et godt uttrykk for de avlsmessige retninger man anbefaler å følge. Man ser fram til å legge fram resultatet på skinnutstillingen på Hamar den 29. august.

Av saker som var oppe til behandling på møtet var blant annet temaer til faglige innlegg på skinnutstillingen. Fagrådet mener det er riktig å understreke behovet for å ta i bruk elektroniske avlsprogrammer og de mulighetene dette gir for sikrere og bedre avlsframgang. Videre blir dette viktig som en dokumentasjon av det avlsarbeidet som farmen legger opp til.

Vurdering av lynne/adferd har vært at tema i flere år, og det er nå svært viktig at dette settes i system og dokumenteres. Nyere forsøk og forsking på dette feltet bør presenteres på skinnutstillingen og må sees i sammenheng med bruk av elektroniske registreringsmuligheter.

Fagrådet drøftet også næringens høringssvar til NOU-saken, og spesielt de momenter som angir tiltak som berører avlsarbeidet. Det er flere store oppgaver for organisasjonen her, og rådet understreker at dette vil måtte kreve relativt store ressurser i organisasjonen.

Rådet foreslår at høstens fagmøter for rev kombineres med regionmøtene, og at fagmøtene blir fokusert på kommende avlsmessige utfordringer på rev.

Fagrådet tar sikte på et kort møte i forbindelse med skinnutstillingen. ■

Anno 1965

Stor aktivitet i pelsdyrnæringa

Markedet ble i starten av sesongen betegnet som noe usikkert. Produksjonen av mink økte faretruende sterkt i så vel Europa, Amerika som Sovjet. Desemberauksjonen åpnet bra, mens de store mengdene på januarauksjonen skapte noe usikkerhet og nedgang i salget.

Av Ola Aa Eldøy

På mars- og maiauksjonene i Oslo, København og New York tok prisene seg opp igjen. Når 80 % av den norske minken var solgt lå gjennomsnittsprisen på rundt 105 kroner. I standardmink var det en enorm prisforskjell mellom black, med rundt 200 kroner i snitt, og dark (vanlig standard svart) med rundt 115 kroner i snitt. Ellers var det safir og hvitmink som ble best betalt, mens de store mengdene pastell lå på nivå med standard svart.

Minkproduksjonen økte

Den norske produksjonen av mink hadde vokst til rundt 1,5 millioner skinn. Den svenske produksjonen var på samme nivå, mens den danske var litt større og den finske litt mindre. USA var suverent den største produsentnasjonen med vel 6 millioner skinn. Sovjets offisielle tall var 2,8 millioner minkskinn. Men mens Sovjet hadde en stor produksjon av reveskinn, rundt 400 000, var produksjonen av rev ellers i verden liten. Norsk produksjon var 80 000, for det meste blårev. Blårevprisen lå rundt 150 kroner. Verdensproduksjonen av mink var i overkant av 20 millioner skinn.

Den store økningen i minkproduksjonen førte til bekymring hos fôrprodusentene. Dosent Rimeslåtten på Ås hadde en artikkel i Pelsdyrbladet der han spurte: - Forer vi riktig og økonomisk forsvarlig? Han skriver at «de problemer som følger av en fôring med lite eller ikke noe slakteavfall og mye fiskefôr etter hvert har gjort seg sterkt gjeldende». NPAs normalfôringstabell hadde et energinivå på rundt 110 kcal/100 gram, nesten jevnt året rundt. 50 % var fiskeprodukter, slakteavfall og blod 8 %, karbohydrater 12 %, mjølkeprodukter rundt 6 % og fett 2 %. Prisen pr kg for var ut fra denne normen 60 øre. Rimeslåtten tok initiativet til økt energiinnhold i foret, noe han predikerte i mange år.

Finske og danske fôrprodusenter var atskillig mer lydhøre for budskapet enn nordmennene. Her var motstanden forholdsvis stor, og oppdretterne syntes det var «for mye fett og graut i fôrblandinga». Men omlegginga til Rimeslåttens fôrresepter har i ettertid spart oppdretterne for mange penger, og samtidig gitt et atskillig utvida råvaregrunnlag sammenligna med tidligere fôrresepter.

Utstyrsomsetninga

Den feberheite stemninga med utbygginga av minkgarder førte til stadig nye rekorder i utstyrsomsetninga. Omsetninga i AS Kvern og netting (som var oppdretternes eget selskap) ble doblet fra 1963 til 1964. Her er tallene:

	1962	1963	1964
Totalomsetning i tusen kr	3 246	4 638	8 686
Nettingruller	12 700	15 640	41 900
Taner	49 000	63 500	37 900
Kverner og blandere	297	223	175
Skrapemaskiner	200	325	425

Den store aktiviteten førte til at en engasjerte tekniske spesialister på diverse aktiviteter som ansatte konsulenter i selskapet. En drev også en del testvirksomhet av utstyr. På våren 1965 hadde en en testrunde med ulike typer fôringsmaskiner som da tydeligvis var på full fart inn i næringa.

«Haska» var den rimeligste maskinen for mindre pelsdyrgarder. Prisen var 10 000 kroner. For større pelsdyrgarder var «Romico» aktuell, men til en helt annen pris - 20 000 kroner. Ellers var elektrisk drevne maskiner tilgjengelige, blant anna «Autio» som en reklamerte med «hadde italiensk inspirert design». Testene var relativt omfattende, og i artikkelen var det også satt opp regnestykke på kostnadene med fôringsmaskin. For en pelsdyrgard med 250 tisper ble kostnaden regna ut til kr 3,71 pr produsert skinn, mens tilsvarende kostnad for 1 000 tisper var kr 1,14.

Årsmøtet 1965 på Røros

Norske Pelsdyrfôrlag AL ble stifta på årsmøtet på Røros. Den store konkurransen på råvaremarkedet var hovedgrunnen til dette. En ville unngå at forlagene ble liggende i konstant konkurranse med hverandre. Samtidig ville en ha en sterk front mot utenlandsk råvarekonkurranse og i forhold til forhandlingene med råvareleverandørene.

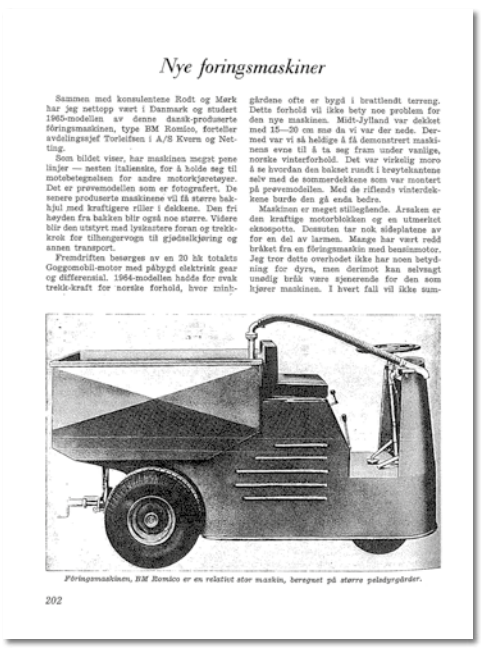
Medlemstall og økonomi hadde naturlig nok positiv utvikling i dette ekspansjonsåret. Antall medlemmer nærmet seg sterkt 5 000. Økonomien i NPA var rimelig god med positive regnskapsresultater der refusjonen av kraftfôravgifta utgjorde 70 % av inntektene, og pelsskinnavgifta 15 %.

Aktuelle saker på årsmøtet

Plasmacytose – eller da kalt aleutionsyke - ble tatt opp i flere innlegg og hevda å være atskillig mer utbredt i norske minkgarder enn det en ville vedkjenne seg. Det ble oppfordret til frivillig testing i stor stil over hele landet, men dette fikk lite gehør både hos styret og fra årsmøtesalen.

Vaksineringskostnadene i forbindelse med utbrudd av valpesyke, spesielt i Rogaland, ble tatt opp. Kostnadene med vaksinering var altfor høye, ble det hevdet. Det særnorske kravet om at bare veterinærer fikk lov til å vaksinere, måtte avvikles mente hele årsmøtet, slik at vi ble stående likt med de andre nordiske landa. Direktør Lindstrøm uttrykte at:
- Våre oppdrettere er ikke så underutviklet at de ikke skal klare det samme som kollegaene i våre naboland.

Hvite avtegn på mink ble fra 1964 straffa hardt på livdyrutstillingene. Dyr som kunne oppnå ærespremie i 1963, kunne i 1964 i beste fall oppnå 3. premie. Dette var kommet «som julekvelden på kjerringa», og oppdretterne var i sjokktilstand, hevda sterke røster i årsmøtesalen. Sorteringssjef Sørensen som representerte standardkomiteen der de to eldste dommerne, sjefsinspektøren og han sjøl fra Oslo Skinnauksjoner satt, måtte opp og svare for komiteens arbeid og standpunkt. En av de førende i årsmøtesalen mente at komiteen besto av flinke folk, men at opplegget med så radikale forandringer måtte gis rimelig tid. – Vi som oppdrettere vet at vi ikke øyeblikkelig kan ta og snu opp ned på hele avlsmaterialet!

Nye foringsmaskiner

Sammen med konsulentene Rodt og Mørk har jeg nettopp vært i Danmark og studert 1965-modellen av denne dansk-produserte fôringsmaskinen, type BM Romico, forteller avdelingssjef Torkelsen i A/S Kvern og Netting.

Som bildet viser, har maskinen meget pene linjer — nesten italienske, for å holde seg til motebetegnelsen for andre motorkjøretøyer. Det er prøvemodellen som er fotografert. De senere produserte maskinene vil få større bakhjul med kraftigere riller i dekkene. Den fri høyden fra bakken blir også noe større. Videre blir den utstyrt med lyskastere foran og trekkkrok for tilhengervogn til gjødselkjøring og annen transport.

Fremdriften besørges av en 20 hk totakts Goggomobil-motor med påbygd elektrisk gear og differensial. 1964-modellen hadde for svak trekk-kraft for norske forhold, hvor mink-gårdene ofte er bygd i brattlendt terreng. Dette forhold vil ikke bety noe problem for den nye maskinen. Midt-Jylland var dekket med 15—20 cm snø da vi var der nede. Dermed var vi så heldige å få demonstrert maskinens evne til å ta seg fram under vanlige, norske vinterforhold. Det var virkelig moro å se hvordan den balanserte rundt i krøyteknattene selv med de sommerdekkene som var montert på prøvemodellen. Med de riflende vinterdekkene burde den gå enda bedre.

Maskinen er meget stillegående. Årsaken er den kraftige motorblokken og en utmerket eksospotte. Dessuten tar nok sideplatene av for en del av larmen. Mange har vært redd bråket fra en fôringsmaskin med benzinmotor. Jeg tror dette overhodet ikke har noen betydning for dyra, men derimot kan selvsagt unødig bråk være sjenerende for den som kjører maskinen. I hvert fall vil ikke sum-

Fôringsmaskinen, BM Romico er en relativt stor maskin, beregnet på større pelsdyrgårder.

202

En av de andre utsendingene hadde imidlertid et helt anna standpunkt: - Dersom de norske oppdretterne ikke får større sjokk enn dette med de hvite avtegnene, kan det ikke være særlig mange problemer. Sjokkreaksjonen er en voldsom overdrivelse!

Årsmøtet endte i fred og fordragelighet i et av de mest ekspansive og positive år i norsk pelsdyrnærings historie. ■

Fra bekymringsmelding til varsel eller avvikling

Hvis noen bryter reglene for hold av dyr, skal Mattilsynet reagere for å sikre at dyrene får det bedre, og reglene blir fulgt i fremtiden. Men hva kan egentlig Mattilsynet gjøre og hvorfor tar det av og til så lang tid?

Denne artikkelen er hentet fra Mattilsynets brosjyre «2014 i Korte trekk» og gjengis med tillatelse fra utgiveren.

Reglene for hold av dyr står i Lov om dyrevelferd (dyrevelferdsloven) og i forskriftene som hører til denne loven. Det er Stortinget som har vedtatt loven og forskriftene.

Mattilsynets rolle er å prøve å få dyreholderen til å følge reglene, slik at dyrene har det bra. Reglene gir oss flere reaksjonsformer for å få til dette. Reaksjonene skal tilpasses situasjonen og blir gradvis strengere. Dersom vi kommer over dyr som lider, gjør vi hastevedtak og gjennomfører tiltak der og da.

Vi kan ikke kontrollere alle dyrehold hver eneste dag. Derfor er vi også avhengige av tips.

Vi er også forpliktet til å ivareta rettssikkerheten til dyreeier. Alle våre vedtak må tåle juridisk vurdering i ettertid. Lovverket begrenser hvor detaljerte opplysninger vi kan gi ut i konkrete saker. I følge loven regnes ikke den som varsler som part i saken, og derfor kan ikke varsleren få informasjon om saksbehandlingen. Det gjør noen ganger at det er vanskelig å få fram tydelig og god informasjon.

I de aller fleste dyrevelferdstilsynene vi gjennomfører er forholdene bra og ender ikke med pålegg. Mindre avvik løses ofte ved at vi opplyser dyreeier hva hun må gjøre for å bedre forholdene. Finner vi mer graverende forhold, varsler vi og fatter vedtak som dyreeier må rette seg etter. De fleste sakene løses etter et varsel eller et vedtak.

Noen tilfeller varer over år, ofte fordi dyreeier retter opp akkurat nok til å holde seg innenfor regelverket, men så gjentar dette seg. En del av disse sakene ender med at dyreeier må avvikle. Flere av disse dyreeierne får ikke lenger lov til å eie, passe på, avle på eller trene dyr. Forbudet kan gjelde i en viss tid eller for all fremtid.

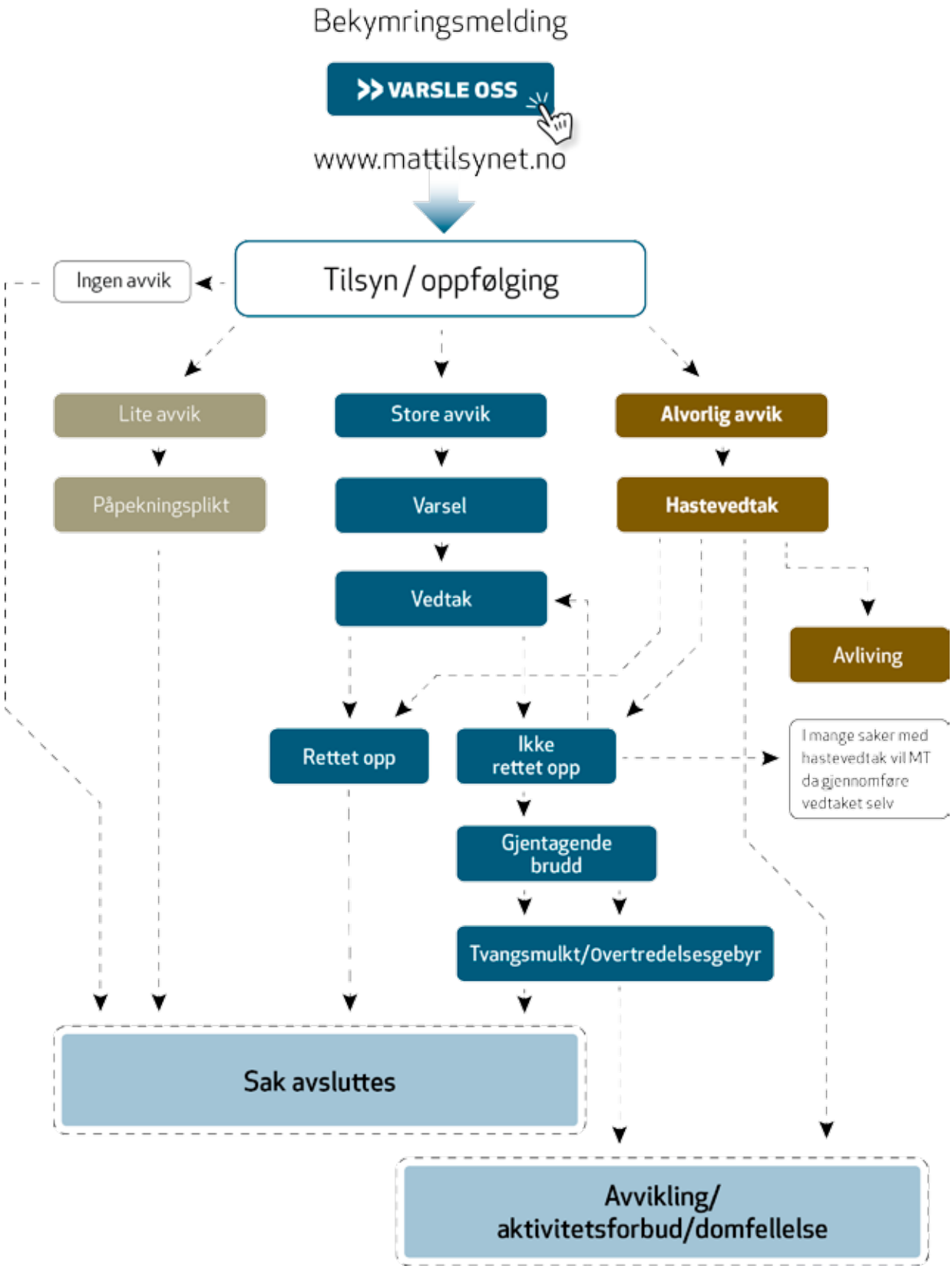
Dyrevelferdsloven bestemmer at dersom dyret ikke kan leveres tilbake til eier, så kan ikke Mattilsynet omplassere dyret uten eiers samtykke. Dette kan føre til at friske dyr må avlives. Dette har Mattilsynet imidlertid foreslått endret.

LOV OM DYREVELFERD

Dyrevelferdsloven har som formål «å fremme god dyrevelferd og respekt for dyr» (ref lovens § 1) og regulerer pattedyrs, fuglers, padders, froskers, salamanders, krypdyrs, fisk og krepsdyrs velferd i Norge. Loven ble siste gang endret i 2009.

Loven er omfattende og klar på Mattilsynets rolle som tilsynsmyndighet i samarbeid med dyrevernnemnd og politi. Blant de viktigste punktene i loven er:

- Dyr har egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker. Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger. (§ 3)
- Enhver som påtreffer et dyr som åpenbart er sykt, skadet eller hjelpeløst, skal så langt mulig hjelpe dyret. (§ 4)
- Alle som har grunn til å tro at dyr blir utsatt for mishandling eller alvorlig svikt har varslingsplikt og skal straks varsle Mattilsynet eller politiet. (§ 5)
- Foresatt skal ikke la barn under 16 år ha et selvstendig ansvar for dyr. (§ 6)
- Det er forbudt å utøve vold mot dyr, hensette dyr i hjelpeløs tilstand, ha seksuell omgang med eller foreta seksuelle handlinger med dyr, og bruke levende dyr som fôr eller agn. (§ 14)

Bekymringsmelding
>> VARSLE OSS
www.mattilsynet.no
Tilsyn / oppfølging
Ingen avvik
Lite avvik
Store avvik
Alvorlig avvik
Påpekningsplikt
Varsel
Hastevedtak
Vedtak
Avliving
Rettet opp
Ikke rettet opp
I mange saker med hastevedtak vil MT da gjennomføre vedtaket selv
Gjentagende brudd
Tvangsmulkt/Overtredelsesgebyr
Sak avsluttes
Avvikling/ aktivitetsforbud/domfellelse

Jostein Vestre

En hedersmann er gått bort. 21 februar kom det triste budskapet at Jostein Vestre var gått bort i en alder av 76 år. Vi – som satt i styret og administrasjonen da Jostein ble valgt til formann i Norges Pelsdyralslag i 1982 – savner en god venn og samarbeidspartner gjennom lang tid. Ja, helt til det siste hadde vi telefonkontakt.

Da Jostein tok fatt på den utfordrende oppgaven var det en mann med lang og bred erfaring fra pelsdyrnæringen og som samfunnsbygger.

Jostein startet som pelsdyroppdretter på hjemgården i Ørskog kommune allerede som 14-åring. Senere ble han benyttet til nesten alle verv innen næringen – fra lokalplan til landsplan og internasjonalt. Han var med på å bygge opp fôrkjøkken i distriktet og satt som styreformann de første 10 åra. Samtidig satt han også i styret i Sunnmøre Pelsdyralslag.

Som ung mann ble han engasjert sentralt som dommeraspirant og senere dommer for livdyrutstillingene for mink. Gjennom denne virksomheten ble han godt kjent med næringen og det faglige arbeidet, samtidig som han ble godt kjent med oppdretterne. I 1970 ble Jostein valgt inn i styret i Norges Pelsdyralslag og tilknyttende virksomheter og satt i styret til han ble valgt som formann i 1982. Han hadde moro av formannsbegrepet – for da han gikk av ble det endret til leder. Han var derfor den siste formann.

Samtidig med dette drev Jostein hjemgården med melkeproduksjon, sau og pelsdyr. Men der var han avhengig av kona Jorunn og de tre barna samt sine foreldre så lenge de levde – en storfamilie som alle bidro. Jostein var sterk knytta til familien, hjemstedet og hjembygda.

Jostein var også aktiv deltager i samfunnslivet. I tre perioder satt han i kommunestyret og formannskap, fire år som varaordfører og seks år som ordfører. Han satt i mange år som formann i bygdas sparebank. Da HVPU-reformen kom, ble han valgt inn i styret for denne ordningen. Han satt dessuten i flere sentrale, offentlige og næringsmessige råd og utvalg. Kort sagt var det mange som ønsket å nyttiggjøre hans kunnskaper og erfaringer.

I 1982 overtok Jostein etter Kjell Lunde som formann for pelsdyrnæringens sentrale organisasjoner og selskaper. Som styreformann var han opptatt av de sentrale og vesentlige spørsmål, og av de lange linjer. En oppgave han av flere grunner grep fatt i var å forenkle og rasjonalisere det administrative system i pelsdyrnæringens sentrale organisasjoner og selskaper.

Etter styrebehandling ble det vedtatt å engasjere et konsulentselskap til å gjennomgå og komme med forslag til endringer. Dette medførte at styrene i de aktuelle selskaper besluttet å samordne administrasjonen under ledelse av en administrerende direktør.

En annen sentral oppgave var å gjennomgåspørsmålet om et samarbeid

med andre auksjonsselskaper i Norden. Dette medførte et samarbeid med søsterselskaper – først i Finland, senere i Danmark.

Det ble også gjennomført betydelige endringer innen avlsarbeid, konsulenttjeneste mv.

Jostein var også engasjert i nordisk og internasjonalt samarbeid. I to perioder satt han som styreformann i Saga Furs of Scandinavia. Han var blant annet formann i 1986 da Saga startet sitt markedsføringsarbeid i Kina. Noe som jo etter hvert viste seg å bli en stor suksess.

Jostein var en raus person. Han lyttet til alle som hadde noe å bidra med. Han var åpen for samarbeid med alle på felter der samarbeid kunne gi bedre resultater. Hans ledesnor var innhenting av fakta, så vurdering og drøftelser. Deretter raskest mulig beslutning og handling.

Etter at Jostein sluttet som styreformann var han senere også årsmøteordfører i fire år. I 2004 ble Jostein utnevnt til æresmedlem i Norges Pelsdyralslag.

Det var med sorg vi mottok budskapet om at Jostein var gått bort. Men sorgen er likevel størst for hans kone Jorunn, samt barn og barnebarn, og våre tanker går til dem. ■

Leif Landrø
Ola Dagfinn Årdal
Ingebret Hodne
Einar Storsul

ANNONSE

RYDDESALG

Fôrtank, finsk 1 500 liter, fôrtank, norsk 1 500 liter, 4 kW tannhjulsfôrpumpe m/ca 7 meter slange 3" inkl starter/vender, Palmia kvern 25 hk med start/vender, frysekompressor med innkapslet motor ca 2 kW + oljeutskiller for Freon 502, eldre fôringsmaskin Minko Matic 209 SLA 16 hk bensin. I tillegg et betydelig antall bølgeblikkplater.

Henvendelse: Einar Paulsen
Telefon: 99 20 54 93 eller
91 68 50 91 (kveldstid)

Norges Pelsdyralslag • Oslo Skinnauksjoner AS • Pelsdyrtrygdelaget

Leder:
Bertran Trane Skadsem
4354 Voll
Tlf.: 51 42 00 48
Mobil: 91 31 55 30

Administrerende direktør:
Knut Berg
Mobil: 91 32 34 36
E-post: berg@norpels.no

Sentralbordet er åpent 09.00 -15.00.

Tlf.: 47 80 72 00

Styret i Norges Pelsdyralslag

Leder Bertran Trane Skadsem
Tlf.: 91 31 55 30

Nestleder Henning Dalbakk
Tlf.: 90 58 68 15

Medlem Ole Nese
Tlf.: 92 69 55 70

Medlem Bjørnar Berg
Tlf.: 92 80 93 63

Medlem
Monica Sommerschild Friheim
Tlf.: 48 14 49 69

Norges Pelsdyralslag

Arild Martinsen, HR-sjef
Tlf.: 99 01 85 16
E-post: martinsen@norpels.no

Hans Åge Kulbotten, seksjonssjef
Tlf.: 97 06 48 65
E-post: kulbotten@norpels.no

Knut Smedsrud, økonomisjef
Tlf.: 95 36 89 52
E-post: smedsrud@norpels.no

Torkil C. Tveter, markedssjef
Tlf.: 92 22 30 80
E-post: tveter@norpels.no

Guri Wormdahl, informasjonssjef
Tlf.: 93 43 42 00
E-post: wormdahl@norpels.no

Steinar Davidsen, rådgiver
Tlf.: 41 42 44 46
E-post: davidsen@norpels.no

Kai-Rune Johannessen, seniorrådgiver
Tlf.: 90 79 19 74
E-post: k.r.johannessen@norpels.no

Sven Gil Westersjø, rådgiver, driftsøkonomi
Tlf.: 92 86 24 10
E-post: westersjoe@norpels.no

Hege G. Tønnesen, rådgiver, dyrevelferd
Tlf.: 95 45 13 40
E-post: Toennesen@norpels.no

Celine Kongsli Heimberg, veterinær
Tlf.: 99 37 55 69
E-post: heimberg@norpels.no

Helen Kristiansen, SAMPO
Tlf.: 92 61 81 55
E-post: sampo@norpels.no

Anne Marit Gislingrud, laboratorieleder
Tlf.: 95 36 85 73
E-post: lab@norpels.no

Regionlagene/Regionledere 2015

Fjordane Pelsdyralslag
Håkon Lundestad, Fjellbygda, 6823 Sandane
Mobil: 481 31 321
E-post: maria.lundestad@enivest.net

Fjellregionen Pelsdyralslag
Rune Øverby, Furulund, 2510 Tylldalen
Mobil: 90 91 57 74
E-post: rune.overby@fjellnett.no

Nordland og Troms Pelsdyralslag
Harald J. Pedersen, 8890 Leirfjord
Mobil: 928 24 387
E-post: bergli-p@online.no

Rogaland og Hordaland Pelsdyralslag
Lodve Haaland, Tjessheimvn. 43, 4332 Figgjo
Mobil: 408 69 075
E-post: lohaa@online.no

Sør Pelsdyralslag
Arnt Erik Evja, Framnes, 3854 Nissedal
Mobil: 41 44 61 64
E-post: arntevja@hotmail.com

Trøndelag Pelsdyralslag
Odd Einar Friheim, 7520 Hegra
Mobil: 913 16 942
E-post: oddeinar@friheim.com

Valdres I Hallingdal Pelsdyralslag
Sigbjørn Kirkebøen, 3560 Hemsedal
Mobil: 907 39 228
E-post: sigkirke@online.no

Østlandske Pelsdyralslag
Per Blilie, 2843 Eina
Mobil: 928 52 383
E-post: perblilie.eina@gmail.com

Returadresse: Postboks 175 Økern, 0509 Oslo

På bilde ser vi Joakim Nymo, Stian Holden, Bjørn Myrseth og Stian Harr. De var med og produserte det siste fôret som gikk ut fra anlegget i Trondheim den 29. juni 2015.

Siste dag med produksjon i Trondheim

Fredag den 29. mai ble en spesiell dag for Midt-Norsk Fôr SA.

Av Harald Birkeland

Etter drift i over 50 år er det nå slutt med produksjon av pelsdyrfôr på anlegget i Trondheim. På Midt-Norsk Fôr SA sitt ekstraordinære årsmøte 26. november 2014 ble det besluttet å selge vår eiendom i Trondheim til Trondheim Havn, og flytte all produksjon av pelsdyrfôr til vårt anlegg på Oppdal. (tidligere Fjellfôr)

I den anledning ble det besluttet å ruste opp anlegget på Oppdal med en ny utlasting og vaskehall. Dette er et prosjekt som er beregnet til å koste ca. 7 millioner. Vi er nå inne i en aktiv byggeperiode på Oppdal, og reisverket blir satt opp i disse dager. Det er beregnet at den nye utlasting og vaskehallen blir ferdigstilt i august.

Anlegget på Oppdal er godt rustet for produksjonen vi har nå, men vi mangler lagerplass for råvarer og ferdigfôr. Dette blir ferdig i løpet av sommeren.

Vi holder i disse dager på og demonterer fôrsiloene i Trondheim som blir med på flyttelasset til Oppdal. Senere i sommer vil vi ta med frysemaskiner og annet viktig driftsutstyr som kan brukes på Oppdal. Slik det ser ut nå vil vi ha endelig utflytning fra Trondheim i løpet av juli. Flere dyktige medarbeidere i Trondheim blir med til Oppdal. ■